Informacja
o sytuacji Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP) i Biur Usług Płatniczych (BUP) w IV kwartale 2013 r.

stan na dzień 3 kwietnia 2014 roku

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
DEPARTAMENT BANKOWOŚCI KOMERCYJNEJ I SPECJALISTYCZNEJ ORAZ INSTYTUCJI PŁATNICZYCH

WARSZAWA, 2014

Spis treści

A. Streszczenie 3

B. Biura usług płatniczych (BUP) 7

I. Charakterystyka transakcji płatniczych BUP w IV kwartale 2013 r. oraz w całym roku 2013..... 7

1. Liczba i wartość transakcji płatniczych 7
2. Zabezpieczenia (polisy/gwarancje) transakcji realizowanych przez BUP 9

II. Postępowania BUP w sprawie kar pieniężnych według stanu na 3 kwietnia 2014 r. 12

III. Proponowane działania nadzorcze wobec BUP 13

C. Krajowe instytucje płatnicze (KIP) 15

I. Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP 15

II. Informacja o sytuacji finansowej KIP 16

1. Fundusze własne krajowych instytucji płatniczych 16
2. Wartość posiadanych środków pieniężnych 18
3. Informacja o wykonanych transakcjach płatniczych 18

Informacja
o sytuacji Krajowych Instytucji Płatniczych (KIP)
i Biur Usług Płatniczych (BUP) w IV kwartale 2013 r.

stan na dzień 3 kwietnia 2014 roku

A. Streszczenie

Materiał zawiera informacje o liczbie i wartości transakcji biur usług płatniczych (dalej: BUP) i krajowych instytucji płatniczych (dalej: KIP), zrealizowanych w IV kwartale 2013 r.

Analiza danych sprawozdawczych, przesłanych przez biura usług płatniczych oraz krajowe instytucje płatnicze za IV kwartał 2013 r. została przedstawiona wg stanu na dzień 3 kwietnia 2014 r.

W celu wydłużenia horyzontu oceny zachodzących zmian, analiza danych sprawozdawczych za IV kwartał 2013 r. oraz za cały rok 2013 została uzupełniona o informacje obejmujące kolejno I, II i III kwartał 2013 r., a w części zakresów także o dane za IV kwartał 2012 r.

Dodatkowo, w materiale zawarto informację o stanie postępowań administracyjnych, wszczętych w sprawie wymiaru kar pieniężnych wobec BUP z tytułu naruszenia art. 125 ust. 6 i art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych (uup), tj. nieprzekazania do KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej oraz informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych wykonanych w roku 2012 i w I kwartale 2013 roku.

Najważniejsze informacje dotyczące BUP:

1) **Za 2013 r. 1 315 biur usług płatniczych było zobowiązanych do przesłania rocznej informacji sprawozdawczej do KNF**. Do dnia 3 kwietnia 2014 r. informację sprawozdawczą za rok 2013 przesłały do KNF 1 053 biura (80,1%). Za 2012 r. informację roczną przekazały 1 072 biura z 1 122 wpisanych do rejestru (95,5%).

2) **W całym 2013 r. biura usług płatniczych zrealizowały 34,3 mln przekazów pieniężnych o łącznej wartości 5,4 mld zł.** Przeciętnie jedno biuro wykonało transakcje o wartości 5,2 mln zł, a średnia wartość przekazu wyniosła 158,2 zł. W 2012 r. BUP-y zrealizowały 24,3 mln przekazów o wartości 3,9 mld zł. Przeciętna wartość transakcji wykonanych przez jedno biuro wyniosła 3,6 mln zł, natomiast wartość jednego przekazu pieniężnego wyniosła 159 zł.

3) **Do dnia 3 kwietnia 2014 r. sprawozdania za IV kwartał 2013 r. przesłało do KNF 1 086 biur** (82,6%). Dla porównania, do 26 listopada 2013 r. za III kwartał 2013 r. informacje te przesłało 996 biur (78%) z 1 274 zarejestrowanych, za II kwartał 2013 r. - 969 (78%) biur spośród 1 237, przekazało KNF informacje sprawozdawcze (wg danych do dnia 17 września 2013 r.), za I kwartał 2013 r. 951 (82%) biur spośród 1 159 podmiotów objętych tym obowiązkiem przesłało informacje sprawozdawcze do końca czerwca 2013 r., natomiast za IV kwartał 2012 r. - do końca marca 2013 r. 1 035 (92%) biur spośród 1 122 zarejestrowanych

podmiotów. Informacje za IV kwartał 2012 r. były przesyłane wraz z informacją roczną, stanowiącą podstawę ustalenia kosztów nadzoru nad analizowanym segmentem rynku usług płatniczych.

4) Liczba i wartość wykonanych przekazów pieniężnych w IV kwartale 2013 r. (9,1 mln przekazów o łącznej wartości 1,4 mld zł) była niższa niż w III kwartale 2013 r. (9,5 mln przekazów o łącznej wartości 1,5 mld zł) i porównywalna z danymi za I kwartał 2013 r. (8,9 mln przekazów o wartości 1,4 mld zł).

5) Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej **w IV kwartale 2013 r.** wyniosła dla BUP 158 zł.

6) Do dnia 3 kwietnia 2014 r. z obowiązków wobec KNF nie wywiązały się:

   a. 262 biura usług płatniczych (19,9% BUP wpisanych do rejestru KNF do końca 2013 r.), które nie przesłały informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych **za cały 2013 r.**;

   b. 229 biur usług płatniczych (17,4% BUP wpisanych do rejestru KNF do końca 2013 r.), które nie przesłały informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych za **IV kwartał 2013 r.** (w tym 191 BUP jednocześnie nie przekazało informacji rocznej za 2013 r.);

   c. 326 biur usług płatniczych (24,8% BUP wpisanych do rejestru KNF do końca 2013 r.), które nie przesłały zawartej albo wznowionej umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej.

7) Biura usług płatniczych, które przekazały informacje sprawozdawcze za IV kwartał 2013 r. i jednocześnie posiadały zabezpieczenia, zrealizowały przekazy pieniężne o średniej miesięcznej wartości 408 mln zł ogółem (wartość zabezpieczeń wynosiła 26,8 mln zł), **co oznacza, że średni miesięczny poziom pokrycia realizowanych przez BUP transakcji zwiększył się do poziomu 6,6%.** W III kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 435 mln zł, wartość zabezpieczeń 25,6 mln zł, a miesięczny poziom ochrony 5,9%. W II kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 481 mln zł, wartość zabezpieczeń 31 mln zł, a miesięczny poziom ochrony 6,4%. W I kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 457 mln zł, wartość zabezpieczeń 31 mln zł, a miesięczny poziom ochrony 6,8%. W IV kwartale 2012 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 491 mln zł, wartość zabezpieczeń 34 mln zł, a miesięczny poziom ochrony 7%.

8) Obecnie w Ministerstwie Finansów trwają prace nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych w zakresie zmiany formy i zakresu nadzoru nad biurami usług płatniczych. W dniu 27 stycznia 2014 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji (RCL) pojawiła się pierwsza wersja założeń do projektu ustawy o zmianie uup.

Wnioski dotyczące BUP

1) Średni poziom zabezpieczenia realizowanych przez BUP transakcji w okresie miesięcznym zwiększył się w IV kwartale 2013 r. do 6,6% i był wyższy niż w II i III kwartale 2013 r., ale niższy niż w I kwartale 2013 r. i IV kwartale 2012 r.

2) Kolejne okresy sprawozdawcze potwierdzają fakt, że znaczna grupa biur usług płatniczych przekazuje wymagane na podstawie uup informacje sprawozdawcze do KNF ze znacznym opóźnieniem albo nie wypełnia tego obowiązku.

3) Zgodnie z uup, standardowe działania nadzorcze podejmowane przez KNF względem biur usług płatniczych obejmują następujące elementy:

   – monitorowanie terminowości przekazywania informacji sprawozdawczych;

   – monitorowanie przestrzegania obowiązku ochrony środków klientów;

   – informowanie BUP o obowiązku ograniczenia skali działalności albo konieczności przekształcenia się w KIP w razie identyfikacji przekroczenia ustawowego limitu miesięcznych obrotów w wysokości 500 tys. EUR (w IV kwartale 2013 r. 4 biura przekroczyły dopuszczalny przez przepisy uup limit transakcji);

   – kierowanie zaleceń do BUP, co do których na podstawie realizowanych badań ankietowych ustalono, że uzyskują ujemny wynik finansowy z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych albo nie wykazują przychodów z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych;

   – monitorowanie terminowości przekazywania środków - w październiku 2013 r. do biur usług płatniczych, które w badaniu ankietowym zadeklarowały termin przekazywania środków na rachunek odbiorcy lub dostawcy odbiorcy powyżej 2 dni roboczych (wbrew uregulowaniom ustawowym), wysłano pisma przypominające o obowiązku przestrzegania terminów określonych w uup.

Informacje i wnioski dotyczące KIP

1) W IV kwartale 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń 3 podmiotom na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej. Na koniec 2013 r. zezwolenia posiadało łącznie 19 KIP[1].

2) Łączna liczba i wartość transakcji, zrealizowanych w IV kwartale 2013 r. przez 18 KIP[2] była znacząco wyższa aniżeli skala działalności zrealizowanej w tym okresie łącznie przez 1 086 BUP. Wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na działalność w charakterze krajowych instytucji płatniczych, w kolejnych kwartałach dynamicznie wzrasta dysproporcja pomiędzy łączną skalą działalności KIP a BUP mierzoną łączną liczbą i wartością realizowanych transakcji.

3) Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej w IV kwartale 2013 r. wyniosła dla KIP 108 zł.

[1] Na dzień 3 kwietnia 2014 r. 23 wnioski są w trakcie rozpatrywania przez KNF.

[2] Jeden KIP, pomimo otrzymania w III kw. 2013 r. zezwolenia KNF na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej, do końca 2013 r. nie rozpoczął działalności operacyjnej. Zezwolenie na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej wygasa, jeżeli w terminie 12 miesięcy od dnia wydania zezwolenia KIP nie rozpocznie działalności w zakresie usług płatniczych (art. 67 ust. 1 pkt 1 uup).

4) Z analizy danych sprawozdawczych KIP za poszczególne kwartały 2013 r. oraz IV kwartał 2012 r. wynika, że kapitały założycielskie instytucji płatniczych kilkukrotnie przewyższają ustawowe minimum. Wyraźnie widać dominację kilku KIP o ugruntowanej pozycji na rynku usług płatniczych, prowadzących działalność na dużą skalę.

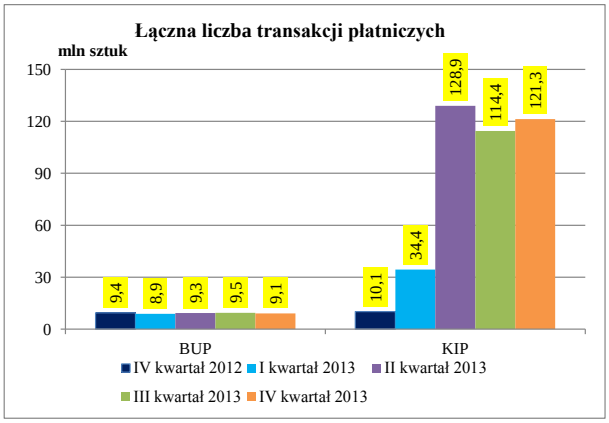

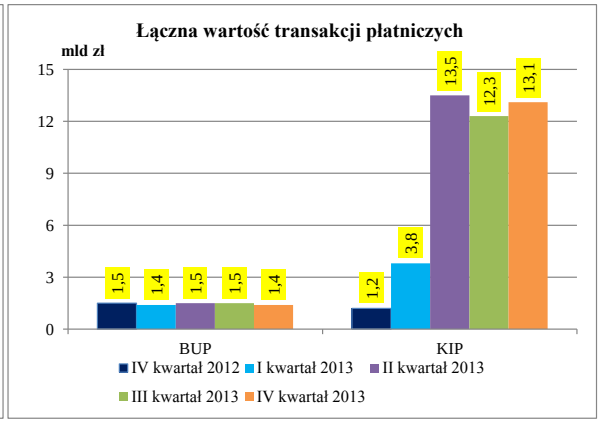

5) Prócz weryfikacji sprawozdawczości KIP dotyczącej liczby i wartości realizowanych transakcji, KNF koncentruje się również na analizie osiąganych przez KIP wyników finansowych w kontekście ich zgodności z przedstawionymi planami finansowymi.

B. Biura usług płatniczych (BUP)

I. Charakterystyka transakcji płatniczych BUP w IV kwartale 2013 r. oraz w całym roku 2013

1. Liczba i wartość transakcji płatniczych

Na koniec 2013 r. 1 315 biur usług płatniczych było zobowiązanych do przesłania rocznej informacji sprawozdawczej do KNF.

Do dnia 3 kwietnia 2014 r. informację za cały 2013 r. przesłały 1 053 biura usług płatniczych (80,1%). Za 2012 r. informację roczną przekazały 1 072 biura spośród 1 122 objętych tym obowiązkiem (95,5%).

W całym 2013 r. biura usług płatniczych zrealizowały 34,3 mln przekazów pieniężnych o łącznej wartości 5,4 mld zł (przeciętnie jedno biuro w 2013 r. wykonało transakcje o wartości 5,2 mln zł, a średnia wartość przekazu wyniosła 158,2 zł). W 2012 r. BUP-y zrealizowały 24,3 mln przekazów o wartości 3,9 mld zł (średnia wartość transakcji zrealizowanej przez jedno biuro wyniosła 3,6 mln zł, a wartość jednego przekazu pieniężnego - 159 zł).

Na koniec IV kwartału 2013 r. 1 315 biur usług płatniczych było zobowiązanych do przekazania KNF informacji o liczbie i wartości zrealizowanych przekazów pieniężnych. Do dnia 3 kwietnia 2014 r. ww. informacje przesłało 1 086 biur (w tym 24 biura wyjaśniły, że pomimo wpisu do rejestru, nie rozpoczęły świadczenia usług płatniczych). Natomiast 229 biur nie przesłało ww. informacji.

Biura usług płatniczych wykonały w IV kwartale 2013 r. 9,1 mln transakcji płatniczych o łącznej wartości 1,4 mld zł.

Średnia wartość jednego przekazu pieniężnego wyniosła 158 zł.

Realizacja obowiązków sprawozdawczych przez biura usług płatniczych

Wyszczególnienie	IV kw. 2012 r.	I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.
Liczba biur, które powinny przesłać informację	1 122	1 159	1 237	1 274	1 315
Liczba biur, które przesłały informację	1 035	951	969	996	1 086
Liczba biur, które nie przesłały informacji	87	208	268	278	229
% BUP które przesłały informację	92	82	78	78	83

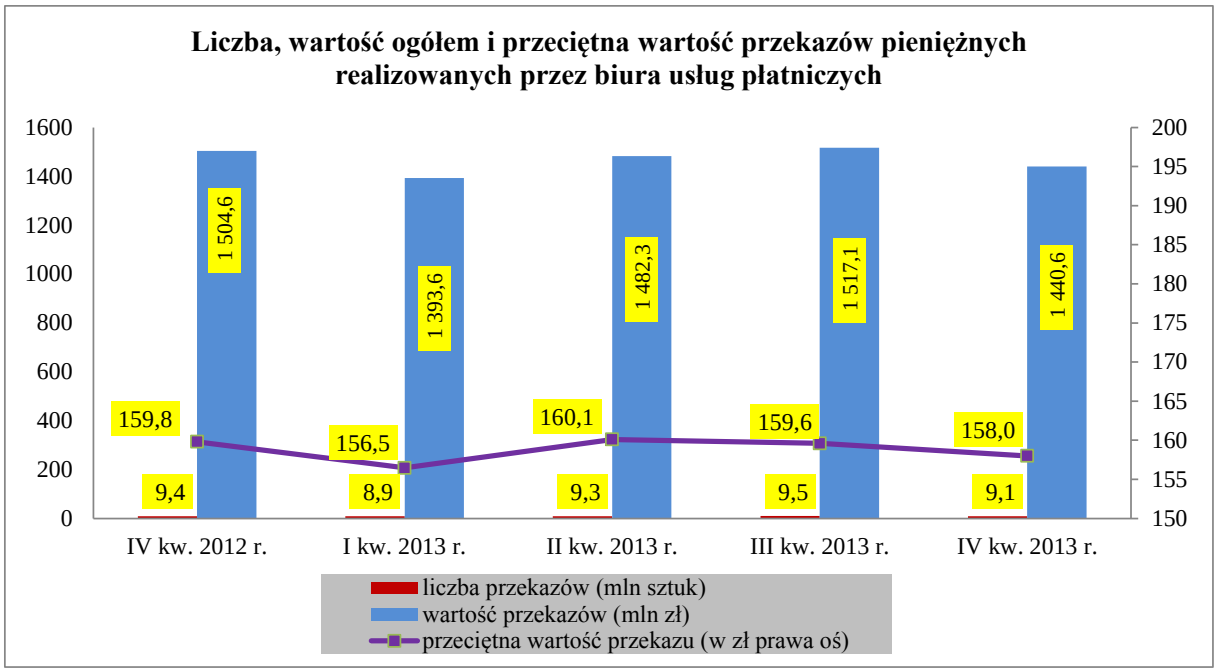

Przeciętne w IV kwartale 2013 r. jedno biuro usług płatniczych wykonało transakcje płatnicze o wartości 1 329 tys. zł (w III kw. 2013 r. 1 527 tys. zł, natomiast w II kw. 2013 r., w I kw. 2013 r. i IV kw. 2012 r. odpowiednio: 1 530 tys. zł, 1 465 tys. zł i 1 458 tys. zł).

Z danych sprawozdawczych biur usług płatniczych za IV kwartał 2013 r. wynika, że 608 biur zrealizowało przekazy pieniężne w przedziale do 1 mln zł (w łącznej wysokości 279,5 mln zł), natomiast 62 biura zrealizowały przekazy o wartości powyżej 4 mln zł (w łącznej wysokości 349,2 mln zł), przy czym w tej grupie znajdują się 4 biura, które przekroczyły kwartalny limit wartości transakcji w wysokości 1,5 mln EUR. Spośród wskazanych biur, wnioski do KNF o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej złożyło 1 biuro[3], natomiast 3 biura zostały powiadomione o konieczności złożenia takiego wniosku albo dostosowania skali prowadzonej działalności do ustawowego limitu w terminie do końca marca 2014 r.

W przypadku większości biur (832), przeciętna wartość przekazu mieściła się w przedziale od 100 zł do 200 zł, w 48 BUP – wyniosła poniżej 100 zł, a w pozostałych 182 BUP - powyżej 200 zł, przy czym w 4 z nich średnia wartość przekazu wyniosła od 3,3 tys. zł do 10,3 tys. zł[4].

[3] Wniosek tego podmiotu w sprawie uzyskania zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej jest w trakcie rozpatrywania.

[4] Dwa z ww. biur prowadzą działalność jako kantory walutowe, w których klienci po wymianie walut mają także możliwość przekazania środków na rachunek odbiorcy, a kolejne dwa biura usług płatniczych obsługują zakupy internetowe oraz prowadzą dystrybucję artykułów marketingowych.

Biura usług płatniczych według wartości wykonanych przekazów pieniężnych

		0 - 0,5 mln zł	0,5 mln zł - 1 mln zł	1 mln zł - 2 mln zł	2 mln zł - 3 mln zł	3 mln zł - 4 mln zł	powyżej 4 mln zł
Liczba biur	IV kw. 2013	338	270	240	117	59	62
	III kw. 2013	302	245	237	104	51	57
	II kw. 2013	291	226	223	110	55	64
	I kw. 2013	273	223	223	119	47	66
	IV kw. 2012	316	229	249	122	47	72
Wartość wykonanych przekazów (mln zł)	IV kw. 2013	77,8	201,7	333,2	280,1	198,6	349,2
	III kw. 2013	75,7	182,7	333,3	253,9	173,8	501,4
	II kw. 2013	69,3	164,1	316,1	265,2	187,4	480,2
	I kw. 2013	64,4	163,3	312,9	291,4	158,3	403,2
	IV kw. 2012	71,9	168,4	348,1	301,8	160,1	454,3
Udział liczby biur w wartości wykonanych przekazów (%)	IV kw. 2013	5,4	14,0	23,1	19,4	13,8	24,2
	III kw. 2013	5,0	12,0	21,9	16,7	11,4	33,0
	II kw. 2013	4,7	11,1	21,4	17,9	12,5	32,3
	I kw. 2013	4,6	11,7	22,5	20,9	11,4	28,9
	IV kw. 2012	4,8	11,2	23,1	20,1	10,6	30,2
Udział narastająco (%)	IV kw. 2013	5,4	19,4	42,5	62,0	75,8	100
	III kw. 2013	5,0	17,0	38,9	55,6	67,0	100
	II kw. 2013	4,7	15,8	37,2	55,2	67,7	100
	I kw. 2013	4,6	16,3	38,8	59,7	71,1	100
	IV kw. 2012	4,8	16,0	39,1	59,2	69,8	100

2. Zabezpieczenia (polisy/gwarancje) transakcji realizowanych przez BUP

Na dzień 3 kwietnia 2014 r. KNF była w posiadaniu 37 ważnych umów gwarancji bankowych albo ubezpieczeniowych oraz 952 umów ubezpieczenia od biur usług płatniczych, wpisanych do rejestru KNF wg stanu na dzień 31.12.2013 r. Natomiast 326 biur usług płatniczych nie przesłało zawartych albo wznowionych umów ubezpieczenia ani umów gwarancji bankowych albo ubezpieczeniowych.

Większość przekazanych przez biura usług płatniczych do KNF umów ubezpieczenia została wystawiona przez dwa działające na polskim rynku towarzystwa ubezpieczeniowe. Polisy te spełniają warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia biur usług płatniczych wymaganego w związku z wykonywaniem transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych (Dz. U. z 2012 r. Nr 76 poz. 434). Niektóre polisy ubezpieczeniowe nie spełniają całokształtu warunków, określonych przepisami ww. Rozporządzenia (zawierają klauzule o franszyzie redukcyjnej i nie uwzględniają odpowiedzialności z tytułu szkody umyślnej).

Potwierdza się zasada, zgodnie z którą biura usług płatniczych, przy odnawianiu umów zabezpieczających środki klientów na kolejne okresy, częściej wybierają polisy ubezpieczeniowe zamiast umów gwarancji. Powodem takiego stanu rzeczy jest koszt obsługi poszczególnych form zabezpieczeń gromadzonych środków.

Liczba BUP, które przekazały do KNF umowy gwarancji albo polisy ubezpieczeniowe

Wyszczególnienie	IV kw. 2012 r.	I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.
Gwarancje bankowe/ubezpieczeniowe	200	171	81	32	37
Polisy ubezpieczeniowe	877	912	1 063	898	952
Liczba biur, które powinny przesłać umowy gwarancji/polisy	1 122	1 159	1 237	1 274	1 315
% biur które przesłały umowy gwarancji/polisy	96	93	92	73	75

Biura usług płatniczych, które przekazały KNF informacje o liczbie i wartości przekazów pieniężnych zrealizowanych w IV kwartale 2013 r. wraz z polisami ubezpieczeniowymi albo gwarancjami **(łącznie 882 biura)**, zrealizowały przekazy pieniężne na łączną kwotę 1 224,5 mln zł, natomiast wartość ich zabezpieczeń wyniosła 26,8 mln zł, **co stanowi 2,2% wartości zrealizowanych w tym kwartale transakcji płatniczych (miesięcznie wykonały one przekazy o wartości 408,2 mln zł, a średni miesięczny poziom ochrony wyniósł 6,6%).**

W III kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 435 mln zł, a wartość zabezpieczeń 25,6 mln zł. Miesięczny poziom ochrony wyniósł w tym przypadku 5,9%.

W II kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 481 mln zł, a wartość zabezpieczeń 31 mln zł. Miesięczny poziom ochrony wyniósł w tym przypadku 6,4%.

W I kwartale 2013 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 457 mln zł, a wartość zabezpieczeń 31 mln zł. Miesięczny poziom ochrony wyniósł w tym przypadku 6,8%.

W IV kwartale 2012 r. średnia miesięczna wartość przekazów wynosiła 491 mln zł, a wartość zabezpieczeń 34 mln zł. Miesięczny poziom ochrony wyniósł wówczas 7%.

Poziom ochrony w IV kwartale 2013 r. był wyższy niż w II i III kwartale 2013 r., ale niższy niż w I kwartale 2013 r. i IV kwartale 2012 r.

Aktualnie zawierane i wznawiane polisy ubezpieczeniowe albo umowy gwarancji bankowej albo ubezpieczeniowej posiadają niższy wskaźnik (0,6% zamiast 1,2%) kalkulacji minimalnej sumy gwarancyjnej, która w obecnym stanie prawnym nie może być niższa niż równowartość 1 200 EUR (pierwotnie kwotę tę ustalono na poziomie 18 000 EUR). **Niezależnie od obowiązujących wymogów ustawowych, część BUP prowadzących działalność na szerszą skalę zawiera umowy gwarancji lub ubezpieczenia na kwoty istotnie przewyższające minimum ustawowe.**

Wartość przekazów pieniężnych oraz kwota zabezpieczona i niepokryta przez polisy OC albo umowy gwarancji biur usług płatniczych w 2013 r. (mln zł)

mln zł	Wartość przekazów				zabezpieczone				niezabezpieczone			
	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
kwartalnie	1 372	1 442	1 305	1 224	31	31	26	27	1 341	1 411	1 279	1 198
miesięcznie	457	481	435	408	31	31	26	27	426	450	409	381

W 551 biurach relacja zabezpieczeń do wykonanych transakcji płatniczych kształtowała się na poziomie przewyższającym średnią (w 6 BUP przekraczała 50%). Biura te zrealizowały transakcje o łącznej wartości 745,2 mln zł (60,9% ogółu transakcji płatniczych analizowanych biur wykonanych w IV kwartale 2013 r.).

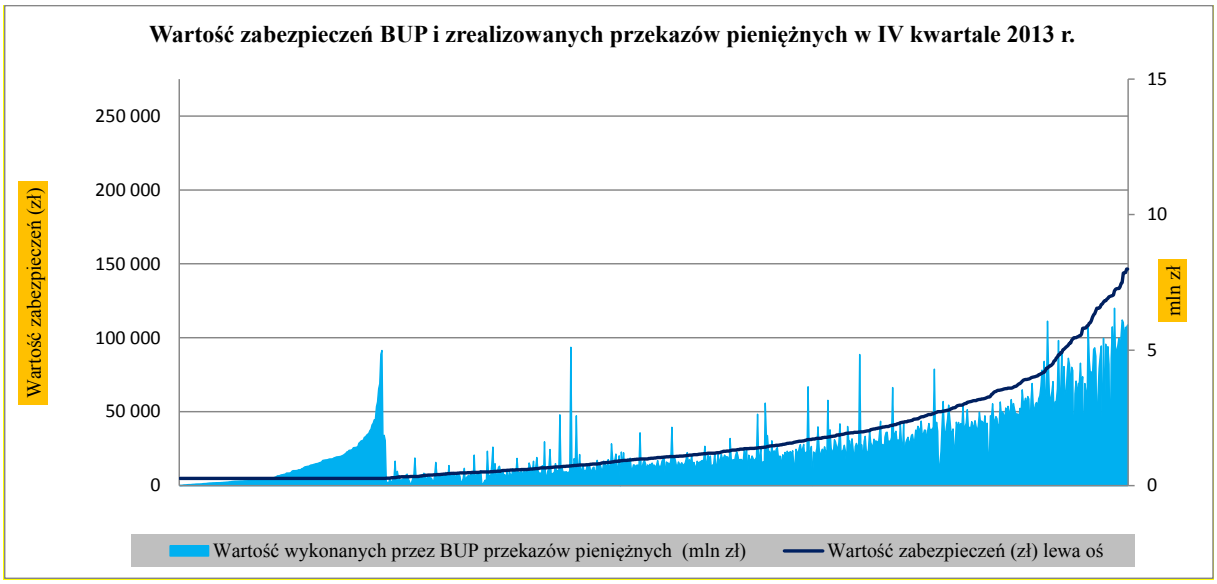

Cztery biura, które w IV kw. 2013 r. przekroczyły dopuszczalny miesięczny limit transakcji, charakteryzowały się wskaźnikiem pokrycia transakcji płatniczych zabezpieczeniami w przedziale od 0,4% do 2,2%.

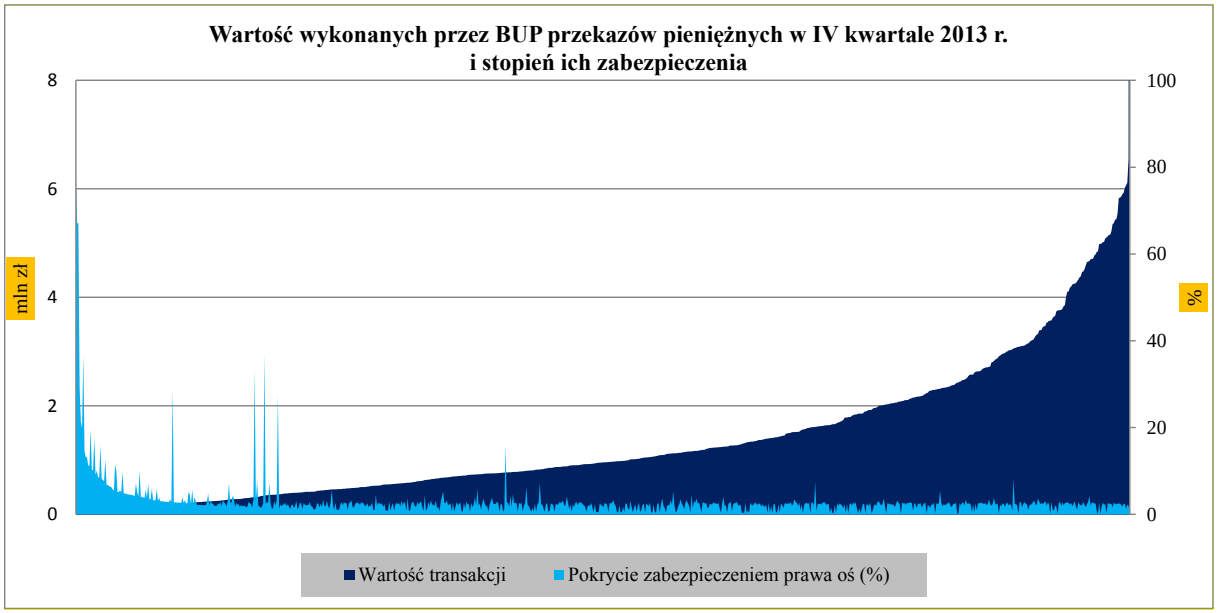

II. Postępowania BUP w sprawie kar pieniężnych według stanu na 3 kwietnia 2014 r.

Pismami z dnia 29 lipca 2013 r. KNF skierował do biur usług płatniczych 42 zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej, odpowiednio, w związku z:

a) naruszeniem przepisu art. 125 ust. 6 ustawy o usługach płatniczych (uup), tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji – 14 zawiadomień,

b) naruszeniem przepisu art. 128 ust. 1 pkt 2 uup, tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych wykonanych w roku 2012 – 13 zawiadomień,

c) naruszeniem przepisów art. 125 ust. 6 i art. 128 ust. 1 pkt 2 uup, tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji oraz informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych – 15 zawiadomień.

Spośród 42 zawiadomień o wszczęciu postępowania, wysłanych w dniu 29 lipca 2013 r., doręczonych stronom (tj. BUP) zostały 33 zawiadomienia.

W 21 sprawach, wszczętych na podstawie zawiadomień z dnia 29 lipca 2013 r., strony przesłały do KNF wyjaśnienia lub dokumenty, mogące mieć znaczenie dla wyniku postępowania (tj. polisy potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia, gwarancje, informacje o liczbie i wartości transakcji albo potwierdzenia nadania dokumentów do KNF, wyjaśnienia przyczyn niewywiązania się z obowiązków nałożonych ustawą). W 12 sprawach postanowienia o wszczęciu postępowania zostały skutecznie doręczone adresatom, którzy jednak nie podjęli żadnych czynności w związku z postępowaniem, w szczególności nie skierowali do KNF wyjaśnień czy innych pism podważających zasadność wszczęcia postępowania.

W 9 sprawach zawiadomienia o wszczęciu nie zostały skutecznie doręczone ich adresatom oraz zostały zwrócone do KNF z adnotacją ‘adresat wyprowadził się’ albo ‘nie podjęto w terminie’. Spośród wskazanych 9 niedoręczonych zawiadomień, 7 dotyczyło wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem dwóch przepisów uup łącznie, tj. art. 125 ust. 6 i art. 128 ust. 1 pkt 2 (z uwagi na brak przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji oraz informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych). Dwa niedoręczone zawiadomienia dotyczyły wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 128 ust. 1 pkt 2 uup (brak przekazania KNF w ustawowym terminie informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych). Jeśli chodzi o zawiadomienia dotyczące wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 125 ust. 6 uup (brak oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji), wszystkie zostały skutecznie doręczone do tych biur usług płatniczych, które w terminie nie wywiązały się z tego obowiązku.

Pismami z dnia 16, 19 i 30 grudnia 2013 r. KNF skierował do biur usług płatniczych kolejne 184 zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej w związku z naruszeniami wskazanych poniżej przepisów uup w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2013 r., tj., odpowiednio:

a) przepisu art. 125 ust. 6 ustawy o usługach płatniczych (uup), tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji – 41 zawiadomień,

b) przepisu art. 128 ust. 1 pkt 2 uup, tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych wykonanych w roku 2012 r. – 105 zawiadomień,

c) przepisów art. 125 ust. 6 i art. 128 ust. 1 pkt 2 uup, tj. brakiem przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji oraz informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych – 38 zawiadomień.

Spośród 184 zawiadomień o wszczęciu postępowania wysłanych w dniach 16,19 i 30 grudnia 2013 r., doręczonych stronom (tj. BUP) zostało 159.

W 114 sprawach, wszczętych na podstawie ww. zawiadomień, strony przesłały do KNF wyjaśnienia lub dokumenty, mogące mieć znaczenie dla wyniku postępowania (tj. polisy potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia, gwarancje, informacje o liczbie i wartości transakcji albo potwierdzenia nadania dokumentów do KNF, wyjaśnienia przyczyn niewywiązania się z obowiązków nałożonych ustawą). W 45 sprawach postanowienia o wszczęciu postępowania zostały skutecznie doręczone adresatom, którzy jednak nie podjęli żadnych czynności w związku z postępowaniem, w szczególności nie skierowali do KNF wyjaśnień, czy innych pism podważających zasadność wszczęcia postępowania.

W 25 sprawach zawiadomienia o wszczęciu nie zostały skutecznie doręczone ich adresatom oraz zostały zwrócone do KNF z adnotacją ‘adresat wyprowadził się’ albo ‘nie podjęto w terminie’. Spośród wskazanych 25 niedoręczonych zawiadomień, 11 dotyczyło wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem dwóch przepisów uup łącznie, tj. art. 125 ust. 6 i art. 128 ust. 1 pkt 2 uup (z uwagi na brak przekazania KNF w ustawowym terminie oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji oraz informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych). 12 niedoręczonych zawiadomień dotyczyło wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 128 ust. 1 pkt 2 uup (brak przekazania KNF w ustawowym terminie informacji o liczbie i wartości transakcji płatniczych). Natomiast jeśli chodzi o zawiadomienia dotyczące wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 125 ust. 6 uup (brak oryginału umowy ubezpieczenia albo umowy gwarancji), 2 nie zostały skutecznie doręczone do biur usług płatniczych, które w terminie nie wywiązały się z tego obowiązku.

III. Proponowane działania nadzorcze wobec BUP

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia oraz analizę przekazywanych przez BUP informacji, kierując się zasadą proporcjonalności w kontekście ryzyka, generowanego przez biura po stronie systemu finansowego, KNF kontynuuje prowadzone działania nadzorcze wobec BUP, polegające na:

1) weryfikacji realizacji obowiązku przekazywania przez BUP oryginału lub uwierzytelnionej kopii umowy ubezpieczenia albo gwarancji, z uwzględnieniem ich zgodności z przepisami uup i wydanymi na jej podstawie rozporządzeniami wykonawczymi oraz terminowości realizacji tego obowiązku;

2) analizie przesyłanych informacji o liczbie i wartości wykonanych przekazów pieniężnych pod kątem przestrzegania ustawowych limitów wielkości obrotu;
3) informowaniu BUP o konieczności dostosowania rozmiaru prowadzonej działalności do ustawowych limitów albo przekształcenia się w KIP;
4) monitorowaniu terminowości przesyłania danych sprawozdawczych;
5) kontroli terminowości realizacji przekazów pieniężnych w ramach zapoczątkowanego w lipcu 2013 r. 2-letniego cyklu ankietowego dla BUP (w październiku 2013 r. wysłano formularze ankietowe za II i III kwartał 2013 r. do kolejnych wytypowanych do badania 200 BUP – podsumowanie wyników jest omówione w dalszej części Informacji). W październiku 2013 r. do biur usług płatniczych, które w badaniu ankietowym wykazały termin przekazania środków na rachunek dostawcy odbiorcy powyżej 2 dni roboczych wysłano pisma przypominające o obowiązku przestrzegania terminów określonych w uup;
6) kierowaniu zaleceń do BUP, co do których na podstawie realizowanych badań ankietowych ustalono, że uzyskują ujemny wynik finansowy z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych albo nie wykazują przychodów z tytułu prowadzenia działalności innej niż świadczenie usług płatniczych.

W związku ze stosunkowo niskim poziomem realnej ochrony środków użytkowników, korzystających z pośrednictwa biur usług płatniczych, obecnie w Ministerstwie Finansów trwają prace nad nowelizacją ustawy o usługach płatniczych w zakresie zmiany formy i zakresu nadzoru nad biurami usług płatniczych. W dniu 27 stycznia 2014 r. na stronie Rządowego Centrum Legislacji (RCL) pojawiła się pierwsza wersja założeń do projektu ustawy o zmianie uup.

C. Krajowe instytucje płatnicze (KIP)

I. Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP

Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP wydane w 2012 roku

W 2012 r. KNF udzieliła zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej trzem podmiotom, wymienionym poniżej:

1) **PayU S.A.** otrzymał zgodę KNF **27 listopada 2012 roku**,
2) **BillBird S.A.** otrzymał zgodę KNF **20 grudnia 2012 roku** (realizuje tylko przekazy pieniężne),
3) **Grupa Finansowa Expert Sp. z o.o.** otrzymała zgodę KNF **20 grudnia 2012 roku** (realizuje tylko przekazy pieniężne).

Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP wydane w I kwartale 2013 r.

W I kwartale 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej 5 podmiotom, wymienionym poniżej:

4) **England.pl Sp. z o.o.** otrzymał zgodę KNF **29 stycznia 2013 roku** (realizuje tylko przekazy pieniężne),
5) **Transfer24 Sp. z o.o.** otrzymał zgodę KNF **12 lutego 2013 roku** (realizuje tylko przekazy pieniężne),
6) **Oney Polska S.A. (dawny Accord Finance S.A.)** otrzymał zgodę KNF **12 marca 2013 roku**,
7) **Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService S.A.** otrzymał zgodę KNF **26 marca 2013 roku**,
8) **First Data Polska S.A. (FDP)** otrzymał zgodę KNF **26 marca 2013 roku**.

Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP wydane w II kwartale 2013 r.

W II kwartale 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej 4 kolejnym podmiotom, wymienionym poniżej:

9) **Grupa „Lew" S.A.** otrzymała zgodę KNF **23 kwietnia 2013 roku**,
10) **CashBill S.A.** otrzymał zgodę KNF **7 maja 2013 roku**,
11) **PayLane Sp. z o.o.** otrzymał zgodę KNF **21 maja 2013 roku**,
12) **Jax Sp. z o.o.** otrzymał zgodę KNF **18 czerwca 2013 roku** (realizuje tylko przekazy pieniężne).

Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP wydane w III kwartale 2013 r.

W III kwartale 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej 4 podmiotom, wymienionym poniżej:

13) **Walutaexpress Sp. z o. o.** otrzymała zgodę KNF **3 września 2013 roku**,
14) **Dotpay S.A.** otrzymał zgodę KNF **3 września 2013 roku**,
15) **Masspay S.A.** otrzymał zgodę KNF **17 września 2013 roku**[5],
16) **Diners Club Polska Sp. z o.o.** otrzymał zgodę KNF **17 września 2013 roku**.

Zezwolenia KNF na świadczenie usług płatniczych przez KIP wydane w IV kwartale 2013 r.

W IV kwartale 2013 r. KNF udzieliła zezwoleń na świadczenie usług płatniczych w charakterze krajowej instytucji płatniczej 3 nowym podmiotom, wymienionym poniżej:

17) **Blue Media S.A.** otrzymała zgodę KNF **1 października 2013 roku**,
18) **BluePay SA.** otrzymał zgodę KNF **1 października 2013 roku**,
19) **Igoria Trade S.A.** otrzymała zgodę KNF **20 grudnia 2013 roku.**

II. Informacja o sytuacji finansowej KIP

W każdym kolejnym kwartale informacja sprawozdawcza o sytuacji KIP obejmuje dane dotyczące większej grupy podmiotów, świadczących usługi płatnicze, tj.:

- na koniec IV kwartału 2012 r. dane dotyczyły 3 KIP;

- na koniec I kwartału 2013 r. dane dotyczyły 8 KIP;

- na koniec II kwartału 2013 r. dane dotyczyły 12 KIP;

- na koniec III kwartału 2013 r. dane dotyczyły 15 KIP,

- na koniec IV kwartału 2013 r. dane dotyczyły 18 KIP[6].

1. Fundusze własne krajowych instytucji płatniczych

Fundusze własne krajowych instytucji płatniczych (po pomniejszeniach wynikających z przepisów uup) wyniosły łącznie 268,9 mln zł na koniec IV kwartału 2013 r. (wobec 256,2 mln zł, 240,1 mln zł i 255,2 mln zł odpowiednio w I, II i III kwartale 2013 r.[7]). Złożyły się na nie fundusze własne

[5] Jeden KIP nie złożył kwartalnego sprawozdania finansowego i statystycznego za III i IV kwartał 2013 r., ponieważ nie rozpoczął świadczenia usług płatniczych (podstawa prawna: § 11 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych krajowej instytucji płatniczej).
[6] 19 wydanych zezwoleń, 18 KIP prowadzących działalność w zakresie świadczenia usług płatniczych.
[7] Spadek funduszy własnych po pomniejszeniach w II kwartale 2013 r. wynikał z wypłaty dywidendy przez dwa KIP.

(304,2 mln zł) oraz pomniejszenia funduszy własnych (35,3 mln zł) o pozycje wymienione w uup i wyszczególnione w poniższej tabeli.

W związku z wejściem w życie z dniem 7 października 2013 r. ustawy z dnia 12 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw, która na podstawie art. 76 ust. 2 pkt 4 uup umożliwiła krajowym instytucjom płatniczym zaliczanie do funduszy własnych pozycji „zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów", część KIP w informacji za IV kwartał 2013 r. uwzględniła w funduszach własnych zysk roku bieżącego.

W związku ze wzrostem liczby krajowych instytucji płatniczych z 8 w I kwartale 2013 r. do 12 w II kwartale 2013 r., 16 w III kwartale 2013 r. i 19 w IV kwartale 2013 r., wartość funduszy własnych (po pomniejszeniach) wzrosła o 13,7 mln zł (5,4%); w tym 9 mln zł stanowi przyrost wynikający z wydania zezwoleń 3 nowym KIP w IV kwartale 2013 r.

Zestawienie funduszy własnych KIP (zł)

Pozycja	I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.
Fundusze własne, w tym:	**285 646 032**	**273 820 976**	**289 260 114**	**304 217 603**
- kapitał założycielski	240 249 166	251 259 604	285 486 503	295 311 675
- kapitał z aktualizacji wyceny	579	0	0	0
- niepodzielony zysk z lat ubiegłych	45 396 287	22 561 372	3 773 611	3 809 972
- zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego	-	-	-	5 095 956
Pomniejszenia funduszy własnych:	**29 404 725**	**33 738 274**	**34 025 967**	**35 330 325**
- akcje lub udziały własne posiadane przez instytucję płatniczą, wycenione według wartości bilansowej, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości	0	0	0	0
- wszelkie zobowiązania z tytułu emisji akcji uprzywilejowanych	0	0	0	0
- wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej	28 572 869	33 737 523	30 681 196	31 219 302
- strata z lat ubiegłych	831 856	751	3 344 771	4 111 023
- strata w trakcie zatwierdzania	0	0	0	0
- strata netto bieżącego okresu	0	0	0	0
Fundusze własne (po pomniejszeniach)	**256 241 307**	**240 082 702**	**255 234 147**	**268 887 278**

Zgodnie z uup, wysokość funduszy własnych krajowej instytucji płatniczej nie może być niższa od minimalnej wartości kapitału założycielskiego, jaka wymagana jest do skutecznego wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na świadczenie usług płatniczych w charakterze KIP albo kwoty obliczonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie metody obliczania kwoty, o której mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych.

Z uwagi na brak informacji sprawozdawczej o całkowitej wartości transakcji płatniczych wykonanych w ciągu ostatniego roku obrotowego (stanowiącej podstawę do obliczenia kwoty, o której mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 uup), wynikający z krótszego niż 12-miesięczny okres działalności KIP (KIP-y przekażą ww. dane po zbadaniu rocznych sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów), poziom funduszy własnych (po pomniejszeniach) odnoszony jest do kapitału założycielskiego.

We wszystkich analizowanych kwartałach 2013 r. fundusze własne (po pomniejszeniach) 18 aktywnych KIP były znacząco wyższe od wymaganego kapitału założycielskiego.

W IV kwartale 2013 r. kredytów płatniczych udzieliły 2 KIP, a ich łączna wartość wyniosła 51,4 mln zł (były to kredyty w PLN z terminem pierwotnym do 1 miesiąca).

Na podstawie art. 76 ust. 5 uup, wymagany poziom funduszy własnych dla KIP udzielającego kredytów płatniczych wzrasta o 5% całkowitej wartości kredytów, udzielonych w ciągu ostatniego roku obrotowego. W przypadku obydwu KIP, posiadane na koniec grudnia 2013 r. fundusze własne (po pomniejszeniach) były wystarczające do świadczenia tego rodzaju usług.

2. Wartość posiadanych środków pieniężnych

Krajowe instytucje płatnicze na koniec grudnia 2013 r. posiadały środki płynne w łącznej wysokości 382 mln zł (wobec 414,6 mln zł na koniec III kwartału 2013 r.).

Wartość posiadanych finansowych środków płynnych (zł)

Pozycja	I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.
Środki płynne:	**195 389 813**	**241 405 200**	**414 584 839**	**382 010 767**
- środki pieniężne w kasie	922 397	1 931 466	2 523 988	2 081 764
- rachunek bieżący nostro	193 847 965	231 370 369	400 966 203	371 465 909
- należności od podmiotów, którym można przypisać wagę ryzyka kredytowego w metodzie standardowej 0%, 20% lub 50%, z terminem płatności do 7 dni	619 451	8 103 365	11 094 648	8 463 094
- instrumenty dłużne o niskim ryzyku w kwocie możliwej do uzyskania w ciągu 7 dni	0	0	0	0
- papiery wartościowe uznane jako zabezpieczenie przez NBP	0	0	0	0

3. Informacja o wykonanych transakcjach płatniczych

W IV kwartale 2013 r., krajowe instytucje płatnicze wykonały 121,3 mln transakcji płatniczych o łącznej wartości 13,1 mld zł (w III kwartale 2013 r. odpowiednio: 114,4 mln transakcji o wartości 12,3 mld zł).

Średnia wartość pojedynczej transakcji płatniczej wyniosła 108 zł, analogicznie do danych za III kwartał 2013 r. (w II kwartale 2013 r. średnia wartość jednej transakcji płatniczej wyniosła 105 zł, w I kwartale 2013 r. 111 zł, a w IV kwartale 2012 r. 115 zł).

Średnia wartość pobranych opłat i prowizji za realizację pojedynczej transakcji płatniczej wyniosła, podobnie jak w II i III kwartale 2013 r., 1,60 zł (w I kwartale 1,70 zł).

Analiza posiadanych przez KNF danych, dotyczących krajowego rynku usług płatniczych prowadzi do wniosku, że pozycja dominująca w tym obszarze należy do 5 KIP o ugruntowanej pozycji rynkowej, prowadzących działalność na szeroką skalę.

Przeciętna marża w sektorze krajowych instytucji płatniczych wyniosła 1,49% i była niższa aniżeli w III kwartale (1,52%), II kwartale (1,54%) oraz I kwartale 2013 r. (1,53%).

Jak wynika z wykresów widocznych poniżej, łączna liczba i wartość transakcji zrealizowanych w IV kwartale 2013 r. przez KIP była znacząco wyższa aniżeli skala działalności 1 086 BUP, które przekazały do KNF informacje sprawozdawcze za wskazany okres. Ponadto, wraz z uzyskiwaniem przez kolejne podmioty zezwoleń na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej, w kolejnych kwartałach dynamicznie wzrasta dysproporcja pomiędzy skalą działalności KIP a BUP, mierzoną łączną liczbą oraz łączną wartością wykonywanych przez te podmioty transakcji.

Porównanie łącznej liczby i wartości transakcji płatniczych zrealizowanych przez BUP i KIP między IV kwartałem 2012 a IV kwartałem 2013 r.[8]

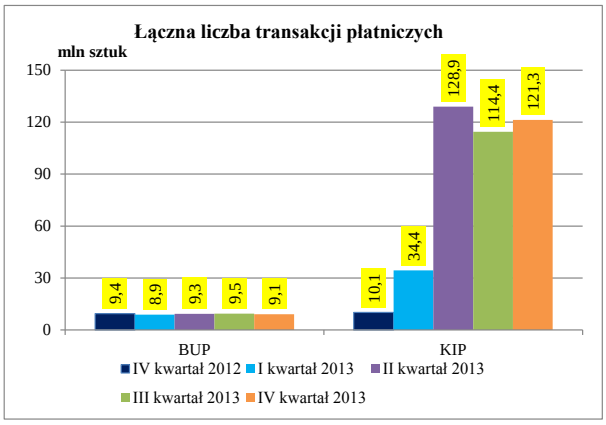

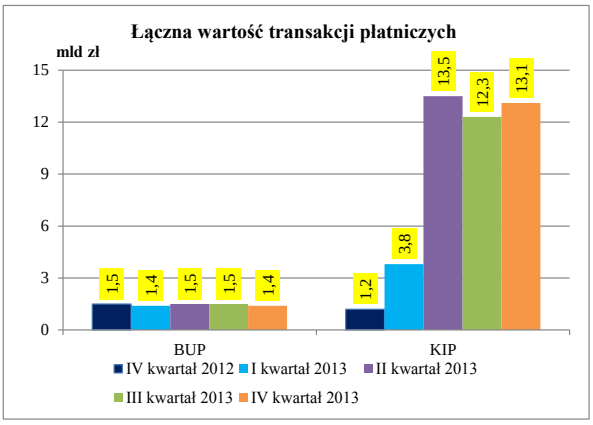

[8] Zestawienie sporządzono na podstawie informacji sprawozdawczych uzyskanych od 1.035 BUP za IV kwartał 2012 r., 951 BUP za I kwartał 2013 r., 969 BUP za II kwartał 2013 r., 996 BUP za III kwartał 2013 r. i 1.086 BUP za IV kwartał 2013 r. oraz od 3 KIP za IV kwartał 2012 r., 8 KIP za I kwartał 2013 r., 12 KIP za II kwartał 2013 r., 15 KIP za III kwartał 2013 r. i od 18 KIP za IV kwartał 2013 r.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl0